

VINDPLAATSEN VAN MOLLUSKEN IN MIDDEN-LIMBURG

door

J. P. M. CLERX en W. MAASSEN

In de jaren 1964-66 werden door ons de volgende soorten in de er achter vermelde plaatsen gevonden. De ongeribde *Vallonia*'s die niet duidelijk tot een van de soorten *pulchella* of *excentrica* behoren zijn vermeld onder *Vallonia* spec.

Een * voor de naam van de soort geeft aan dat de soort, voor zover ons bekend, niet eerder vermeld is uit Midden-Limburg. Geraadpleegd zijn: W. S. S. van Benthem Jutting; „Lijst van gemeenten als vindplaatsen van Nederlandse Mollusken” (Basteria, 11, pp. 54-87, 1947); C. O. van Regteren Altena en A. J. Jansen: „De landslakken van de provincie Limburg” (Natuurh. Maandbl. 21, 8 en 9, 1932) en J. G. J. Kuiper: „Over het voorkomen van *Carychium minimum* Müll. en *Carychium tridentatum* (Risso) in Nederland” (Basteria, 20, 1, 1956).

Lamellibranchia van het zoete water

fam. Unionidae:

Unio crassus batavus (Mat. & Rack.): Asselt, Roermond.

Unio pictorum (L.): Asselt, Herten, Roermond.

Unio tumidus Philipsson: Asselt, Leeuwen, Roermond.

Anodonta anatina (L.): Asselt, Herten, Roermond.

Anodonta cygnea cygnea (L.): Echt.

* *Pseudanodonta complanata* (Rossm.): Herten, Linne, Roermond.

fam. Pisidiidae:

Sphaerium corneum (L.): Asselt, Herten, Leeuwen, Montfort, Roermond.

* *Sphaerium rivicola* (Lam.): Asselt, Herten, Roermond.

* *Sphaerium solidum* Normand: Asselt, Herten.

Sphaerium lacustre (Müll.): Echt, Leeuwen, Maasniel.

Pisidium, zie nota.

fam. Dreissenidae:

Dreissena polymorpha (Pallas): Asselt, Herten, Roermond.

Nota: Over de vindplaatsen van soorten van het geslacht *Pisidium* verschijnt een aparte mededeling.

Gastropoda van het zoete water

fam. Viviparidae:

Viviparus viviparus (L.): Asselt, Herten, Roermond.

fam. Valvatidae:

* *Valvata cristata* Müll.: Leeuwen, Roermond.

Valvata piscinalis (Müll.): Asselt, Leeuwen, Roermond.

fam. Hydrobiidae:

* *Potamopyrgus jenkinsi* (Smith): Assenray, Maasniel, Roermond.

* *Lithoglyphus naticoides* (C. Pfeiffer): Asselt.

Bithynia leachi (Sheppard): Leeuwen, Roermond.

Bithynia tentaculata (L.): Asselt, Leeuwen, Linne, Maasniel, Montfort, Roermond.

fam. Physidae:

* *Aplexa hypnorum* (L.): Montfort.

* *Physa acuta* (Drap.): Asselt, Roermond.

Physa fontinalis (L.): Leeuwen, Montfort, Roermond.

fam. Lymnaeidae:

Lymnaea trunculata (Müll.): Herkenbosch, Leeuwen, Maasniel, Montfort, Roermond.

* *Lymnaea glabra* (Müll.): Montfort, Roermond.

Lymnaea palustris (Müll.): Asselt, Herkenbosch, Maasniel, Melick, Montfort, Roermond.

Lymnaea auricularia (L.): Asselt, Leeuwen, Linne, Roermond.

Lymnaea peregra (Müll.): Asselt, Herkenbosch, Leeuwen, Linne, Maasniel, Montfort, Roermond.

Lymnaea stagnalis (L.): Echt, Herkenbosch, Leeuwen, Melick, Montfort, Roermond.

fam. Planorbidae:

Planorbis carinatus Müll.: Echt, Leeuwen, Roermond.

Planorbis planorbis (L.): Melick, Montfort, Roermond.

- Planorbis vortex* (L.): Asselt, Herkenbosch, Leeuwen, Maasniel, Melick, Montfort, Roermond.
- Planorbis contortus* (L.): Asselt, Roermond.
- Planorbis albus* Müll.: Asselt, Boukoul, Leeuwen, Roermond.
- Segmentina complanata* (L.): Boukoul, Leeuwen, Roermond.
- * *Segmentina nitida* (Müll.): Leeuwen, Roermond.
- Planorbarius corneus* (L.): Asenray, Echt, Leeuwen, Melick, Montfort, Roermond.
- fam. *Ancylidae*:
Ancylus fluviatilis (Müll.): Roermond, Swalmen.
- Acroloxus lacustris* (L.): Leeuwen, Roermond.
- Landgastropoden**
- fam. *Ellobiidae*:
Carychium minimum Müll.¹⁾: Swalmen, Vlodrop, Wessem.
- fam. *Succineidae*:
Sussinea putris (L.): Asselt, Linne, Maasniel, Montfort, St. Odiliënberg, Roermond.
- * *Succinea sarsi* Esmark: Asselt, Roermond.
- Succinea oblonga* Drap.: Echt, Montfort.
- fam. *Cochlicopidae*:
Cochlicopa lubrica (Müll.): Asenray, Herkenbosch, Leeuwen, Linne, Montfort, Roermond, Swalmen, Wessem.
- fam. *Vertiginidae*:
Vertigo pygmaea (Drap.): Swalmen.
- fam. *Valloniidae*:
* *Vallonia pulchella* (Müll.): Wessem.
- * *Vallonia excentrica* Sterki: Asenray, Herkenbosch, Leeuwen, Maasniel, Melick, Swalmen.
- Vallonia spec.*: Asselt, Leeuwen, Maasniel, Roermond.
- * *Vallonia costata* (Müll.): Herkenbosch, Montfort, Roermond, Swalmen.
- fam. *Clausiliidae*:
Clausilia bidentata (Ström): Asselt, Linne.
- * *Balea perversa* (L.): Asselt.
- fam. *Endodontidae*:
* *Punctum pygmaeum* (Drap.): Herkenbosch, Swalmen.
- Discus rotundatus* (Müll.): Asselt, Echt, Heel, Herkenbosch, Herten, Linne, Maasniel, Montfort, St. Odiliënberg, Roermond, Swalmen, Vlodrop.
- fam. *Zonitidae*:
* *Vitrea crystallina* (Müll.): Herkenbosch, Maasniel, Swalmen, Wessem.
- Retinella nitidula* (Drap.): Herkenbosch, Herten, Maasniel, Roermond, Swalmen.
- Retinella hammonis* (Ström): Heel, Melick, Roermond, Swalmen.
- Oxychilus cellarius* (Müll.): Asselt, Herkenbosch, Maasniel, Montfort, Nunhem, Roermond, Stevensweert, Swalmen, Vlodrop.
- Oxychilus draparnaldi* (Beck): Herten, Roermond.
- Zonitoides nitidus* (Müll.): Asselt, Leeuwen, Maasniel, Melick, Montfort, Roermond, Swalmen, Wessem.
- fam. *Vitrinidae*:
* *Vitrina pellucida* (Müll.): Asenray, Montfort, St. Odiliënberg, Roermond, Swalmen.
- fam. *Arionidae*:
Arion rufus (L.): Asselt, Herkenbosch, Leeuwen, Lerop, Montfort, Nunhem, Roermond, Stevensweert, Vlodrop, Wessem.
- Arion subfuscus* (Drap.): Roermond, Vlodrop, Herkenbosch.
- * *Arion circumscriptus* Johnst.: Montfort, Roermond Stevensweert, Swalmen.
- * *Arion hortensis* Fér.: Maasniel, Melick, Nunhem, Roermond, Stevensweert.
- * *Arion intermedius* Norm.: Echt, Heel, Herkenbosch, Roermond, Swalmen, Vlodrop.
- fam. *Limacidae*:
* *Milax gagates* (Drap.): Roermond, Stevensweert.
- * *Limax maximus* L.: Montfrt.
- * *Limax flavus* L.: Roermond.
- * *Limax tenellus* Müll.: Roermond.
- * *Agriolimax reticulatus* (Müll.): Asselt, Herkenbosch, Herten, Leeuwen, Lerop, Linne, Maasniel, Montfort, Nunhem, Roermond, Stevensweert, Wessem.
- * *Agriolimax laevis* (Müll.): Asselt, Heel,

¹⁾ Deze soort werd door Kuiper (Basteria, 1956) ook nog vermeld van Melick, Herkenbosch en Reuver).

Leeuwen, Melick, Montfort, Roermond, Vlodrop, Wessem.
 fam. *Ariophantidae*:
Zenobiella incarnata (Müll.): Echt, Herkenbosch, St. Odiliënberg.
Trichia hispida (L.): Asenray, Asselt, Echt, Herkenbosch, Herten, Lerop, Linne, Montfort, St. Odiliënberg, Roermond, Stevensweert, Swalmen, Wessem.
Cepaea nemoralis (L.): Montfort.
Cepaea hortensis (Müll.): Asselt, Echt, Herkenbosch, Herten, Leeuwen, Lerop, Linne, Maasniel, Montfort, St. Odiliënberg, Roermond, Stevensweert.
 * *Helix aspersa* (Müll.): Echt.

Wij zijn veel dank verschuldigd aan de heren van Regteren Altena en Janssen die resp. land- en zoetwater-slakken voor ons determineerden.

BOEKBESPREKING

Dieren van verre eilanden. De dierenwereld van de Indische en Stille Oceaan in 300 foto's door F. A. Roedelberger. Nederlandse bewerking van Han Rensenbrink. 216 bladz., gebonden in witte balacron band. Uit. Gebr. Zomer & Keunings, Wageningen 1966. Prijs tot 31 dec. 1966 f 24,50 daarna f 27,50.

Uit de titel van dit boek kan men reeds opmaken, dat het boek in de eerste plaats een foto-boek is. Het bevat 280 zwart wit foto's en 24 grote kleurenplaten. Dit boek, waaraan niet minder dan 60 fotografen hebben meegewerkt, is tot stand gekomen door een groots opgezette internationale samenwerking. Roedelberger heeft de beste foto's uitgezocht. Er zijn momentopnamen bij, die uniek zijn. Om één voorbeeld te noemen: Het gevecht tussen een mungo en een cobra in de opeenvolgende fasen van de strijd (blz. 42 en 43). Hoe het mogelijk is, dat zo'n klein roofdier als de mungo de veel grotere slang weet te overmeesteren, kunt u lezen in de tekst, die verzorgd is door Han Rensenbrink. Nu wil het toeval, dat Han Rensenbrink binnenkort (2 nov.) in ons midden zal zijn, echter niet om dit boek in te leiden. Toch zal wellicht zijn voordracht u over de laatste aarzeling heen helpen, dit prachtige boek aan te schaffen.
 K.

Het vogelboekje door Dr. Jac. P. Thijssse, bijgewerkt tot heden door Dr. Fop I. Brouwer. Vijfde druk, verschenen in de reeks „De groene rei”, uitgegeven door A. G. Schoonderbeek. Laren. In geplasteerde band f 6,90.

Deze nieuwe druk van Thijssse's vermaarde vogelboekje is een hulde aan onze grote Nederlander in het

Thijssse-jaar 1965, hoewel nu pas, 1966, verschenen.

Aan Thijssse is vaak gevraagd een goedkoop boekje te schrijven, waarvan men zich zou kunnen bedienen om de vogels van Nederland te leren kennen, liefst met gekleurde platen. Aan die wens heeft Thijssse voldaan in 1912, maar zonder gekleurde platen. De eerste gekleurde platen kwamen er pas in bij de vierde druk in 1942, maar in hoofdzaak bestaan de illustraties, ook nu nog, uit vogels, getekend in zwart-wit. Deze tekeningen zijn van Rein Stuurman.

Dit boekje is in de eerste plaats geschreven voor beginners. Daarom ontbreekt hier een uitgebreid wetenschappelijke beschrijving van de vogels. Thijssse ging uit van kenmerken, die men, om zo te zeggen, met één oogopslag ziet. Voor het gemak heeft hij aan de beschrijving van de vogels een eenvoudige determinatietabel laten voorafgaan. Wanneer men de vogel gevonden heeft, moet men de determinatie toch nog nauwkeurig controleren met de beschrijving in de tekst, waar men tevens enige levensbijzonderheden van het dier kan vinden.

Omdat het boekje voor beginners geschreven is, laat Thijssse aan de systematische bespreking van de vogels voorafgaan een beschrijving van vleugels en veren, de snavel enz. Zo ook over vogelzang, nestbouw en eieren.

Het voorwoord over nut en schade der vogels heeft Dr. Fop Brouwer geheel opnieuw moeten bewerken, daar de inzichten hierover sinds Thijssse's laatste bewerking nog al wat veranderd zijn. Vroeger werden de vogels eenvoudig verdeeld in nuttige en schadelijke vogels. Niet, dat Thijssse dat zo maar gedaan heeft, daar had hij een te goede kijk voor op de natuur, maar toch kan niet ontkend worden, dat de studie over het gedrag der vogels en hun plaats in de natuur ons een betere kijk heeft gegeven op het nut en de schade der vogels. Vooral ook zijn sterk gewijzigd onze gedachten over de oorzaken van de achteruitgang van vele vogels. Vele moerassen en plassen, weide en akkerland zijn ten offer gevallen aan de uitbreiding van steden en dorpen; de industrialisatie en het moderne verkeer zijn factoren, die in de tijd van Thijssse nog niet veel te betekenen hadden; het gebruik van chemische middelen ter bestrijding van onkruid en insecten is sindsdien sterk toegenomen. Met dat alles moet de tegenwoordige vogelbescherming rekening houden, maar hij zal zich ook verheugen over de parken en plantsoenen in de stad, waarin merels, Turkse tortels en andere vogels zich goed thuis voelen, om verder nog niet te spreken van de talrijke natuurreservaten buiten de bebouwde kommen.

De bewerker van de vijfde druk heeft natuurlijk ook de nieuwe broedvogels en andere nieuw waargenomen vogels in zijn lijst opgenomen en hij heeft verder rekening gehouden met de wijzigingen in de nomenclatuur, maar vóór alles heeft hij Thijssse aan het woord gelaten, om, zoals hij zelf zegt, hem hulde en dank te brengen, die hem in zo hoge mate toekomen.

Thijssse zou niet anders gehandeld hebben dan Fop Brouwer in deze nieuwe bewerking. Thijssse hoeft ik niet aan te bevelen, maar evenmin Brouwer, wiens grote werk over Heimans' leven en werken uit 1958 wij ons zeker nog herinneren.
 K.